

ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА: ПІДХОДИ ТА ТРАКТУВАННЯ

Ефективність діяльності будь-якого підприємства є головною умовою стійкості його позицій на ринку та конкурентоспроможності. Результативність виробничої, фінансової, збутової, інвестиційної інших видів діяльності підприємства відображається у досягнутих фінансових результатах. Фінансові результати є низкою узагальнюючих показників, які дозволяють оцінити рівень ефективності суб'єкта господарювання. Проте на сьогодні не існує єдиного підходу у потрактуванні категорії фінансового результату та уніфікованого підходу у методиці обчислень.

Теоретичні та практичні аспекти досліджень фінансових результатів українських підприємств знайшли відображення у працях вітчизняних науковців: В. Ю. Боюн [3], О.П.Вашків [6]Н. А. Іщенко [1], А. С. Лесюк [2], Ю. В. Масюк, І. В. Нагорна [4], Т. Г. Рзаєва, О. В. Сереветник [5]. Перелічені науковці головну увагу у своїх дослідженнях роблять на теоретичних і практичних аспектах у трактуванні фінансових результатів діяльності підприємства та їх складових.

Фінансові результати є головними вимірниками, що дозволяють характеризувати ефективність діяльності підприємства: рівень прибутковості, платоспроможність, можливості для економічного зростання, конкурентоспроможність, у кінцевому підсумку – ринкову вартість суб'єкта господарювання. Відтак, дослідження сутності поняття «фінансові

результати», встановлення їх ролі у системі управління підприємством представляє значний науковий та практичний інтерес.

У науковій літературі, характеризуючи підсумки діяльності підприємств, фірм і організацій, найчастіше послуговуються терміном фінансового результату «як універсальної економічної категорії, що дозволяє враховувати два чинники основної мети підприємницької діяльності – максимізацію доходів і мінімізацію витрат» [6, с. 164].

Більшість науковців дотримуються саме такого розуміння фінансового результату діяльності суб'єктів господарювання. Проте, у їх трактуванні відстежуються деякі відмінності. Так, фахівці у сфері підприємництва, економіки, бухгалтерського обліку, фінансів та ін. зосереджуються на специфічних особливостях та змісті поняття фінансового результату (табл. 1).

Порівнюючи представлені у табл. 1 трактування, можна зауважити, що поняття «фінансового результату», за незначним винятком, трактується лише як прибуток (збиток) [1; 2; 6], як різниця між доходами та витратами підприємства [1; 3; 4; 5], підсумок (результат), що визначається за допомогою абсолютних та відносних показників [4], приріст (скорочення) капіталу чи зміни ринкової вартості суб'єкта господарювання [6]. Відтак, поняття фінансового результату слід розуміти як узагальнену характеристику діяльності підприємства, у якій відображається:

- а) рівень ефективності використання залучених людських, матеріально-технічних, інформаційних, фінансових та ін. ресурсів;
- б) якість та результативність прийнятих управлінських рішень керівництвом підприємства на усіх його рівнях;
- в) рівень реалізації потенціалу підприємства щодо його економічного зростання.

Підходи до трактування поняття «фінансовий результат»

Автор	Сутність поняття «фінансовий результат»
Іщенко Н.А.	«Фінансовий результат – це прибуток або збиток суб'єкта господарювання, що визначається як різниця між сукупними доходами та витратами підприємства і, за позитивного його результату, представляє додаткову вартість, виступає одним із джерел фінансування подальшого розвитку та поточної діяльності підприємства, основним критерієм оцінки ефективності його діяльності» [1, с. 390].
Лесюк А.С.	«Під фінансовими результатами слід розуміти збільшення прибутку (збитку) та підвищення рівня рентабельності (збитковості) підприємства від фінансово-господарської діяльності за звітний період» [2, с. 72].
Масюк Ю.В., Боюн В.Ю.	«Фінансовий результат від операційної діяльності це результат операційної діяльності суб'єктів господарювання, що визначається як різниця між доходами та витратами від операційної діяльності, виражена в абсолютних показниках прибутку (збитку). Відображає ефективність господарювання підприємства за всіма напрямками його діяльності: виробничою, збутовою, постачальницькою, фінансовою, інвестиційною» [3, с. 95].
Нагорна І.В., Бондаренко В.О.	«Фінансові результати діяльності підприємства оцінюються за допомогою абсолютних та відносних показників. Абсолютні показники включають прибуток (збитки) за товарами (робіт або послуг), отриманими з інших продажів, балансовий (валовий) прибуток; чистий прибуток. Відносні властивості використовують різні співвідношення доходів та витрат» [4].
Рзаєва Т.Г., Серветник О.В.	«Фінансовий результат, як підсумкова категорія результативності господарської діяльності, котра відображає величину економічних вигод отриманих (втрачених) підприємством, визначених як різниця між сумами доходів та відповідних їм витрат, що виражена у абсолютних показниках прибутку (збитку), які характеризують потенціал прибутковості, економічного зростання та розвитку підприємства» [5, с. 122].
Вашків О.П.	«У короткостроковому періоді фінансовий результат підприємства здебільшого ототожнюється з величиною його прибутку чи доходу. У довгостроковій перспективі фінансовий результат підприємства доцільніше оцінювати через зміну величини вартості власного капіталу чи зміну величини ринкової вартості суб'єкта господарювання» [6, с. 167].

Отримання позитивних фінансових результатів будь-яким підприємством означає його визнання на ринку, а отже, й подальші можливості здійснювати господарську діяльність. Щодо інших учасників ринку, то, скажімо, для вкладників та інвесторів підприємства кінцевий фінансовий результат виступає як розподілена на їх користь частина прибутку після оподаткування. «Прибуток, який залишився після оподаткування і виплат відсотків кредиторам та дивідендів власникам, є чистим кінцевим фінансовим результатом підприємства, який призначений для його подальшого виробничого та соціального розвитку» [6, с. 164]. Для ринку в цілому фінансовий результат діяльності підприємства відображається рівнем оцінки його фондовими біржами і позабіржовими торговельними структурами. Принагідно варто зазначити, що у цьому випадку вартість підприємства виступає узагальненим показником ефективності діяльності суб'єкта господарювання [5, с. 122]. Адже відомо, що вартість підприємства формується як конкретна величина і фінансовий результат не у короткостроковій, а у довгостроковій перспективі.

Такий підхід видається нам цілком слушним. Адже йдеться про зміну величини власного капіталу суб'єкта господарювання, відтак, його ринкової вартості, що формується як результат досягнення підприємством позитивної або негативної динаміки абсолютної величини прибутку і показників рентабельності. При цьому зміна величини власного капіталу підприємства не дорівнює сумі отриманого фінансового результату, що розрахований як різниця між доходами і витратами. Адже, говорячи про фінансовий результат підприємства як про зміну його ринкової вартості, то безсумнівним є те, що зростання прибутковості в середньостроковому періоді чинить свій позитивний вплив на величину й ринкової вартості суб'єкта господарювання, величину його гудвілу. У довгостроковому періоді ринкова вартість підприємства, вартість його ділової репутації виявлятимуть відповідний вплив й на обсяги доходу підприємства, рівень його рентабельності.

Підсумовуючи, слід зазначити, що у науковому середовищі на сьогодні не сформувався єдиний остаточний підхід щодо трактування фінансового результату діяльності підприємства і його вимірників. На наш погляд, можна стверджувати, що у короткостроковій перспективі фінансовий результат підприємства найчастіше ототожнюється із величиною отриманого прибутку чи доходу. Проте у довгостроковому аспекті фінансовий результат підприємства доцільно визначати, оцінюючи зміну величини вартості його власного капіталу чи зміну величини його ринкової вартості.

Список використаних джерел

1. Іщенко Н.А. Фінансові результати діяльності малих підприємств та особливості їх формування. *Бізнес Інформ.* 2020. №5. С. 388-393. DOI:<https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-5-388-393> (дата звернення: 21.05.2022 р.).
2. Лесюк А.С. Оцінка фінансових результатів діяльності підприємств в Україні. *Агросвіт.* 2020. № 15. С. 67-73. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306&6792.2020.15.67> (дата звернення: 21.05.2022 р.).
3. Масюк Ю.В., Боюн В.Ю. Управління фінансовими результатами діяльності сільськогосподарського підприємства. *Економіка та держава.* 2021. № 10. С. 93-96. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6806.2021.10.93> (дата звернення: 21.05.2022 р.).
4. Нагорна І.В., Бондаренко В.О. Облік і аналіз фінансового результату в системі управління підприємством. *Ефективна економіка.* 2021. № 11. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2021.11.103> (дата звернення: 21.05.2022 р.).
5. Рзаєва Т. Г., Сереветник О. В. Фінансові результати та напрями їх аналізу за показниками фінансової звітності. *Вісник Хмельницького національного університету.* 2020. № 3. С. 121-124. DOI: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2020-282-3-22> (дата звернення: 21.05.2022 р.).
6. Фірман Н.Я., Вашків О.П. Економічна сутність фінансового результату підприємства. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління.* 2019. № 5. С. 162-168.